

РОЗДІЛ ІХ. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

УДК 81'24:004.77

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2022-1-47>

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ОСНОВНІ ФОРМАТИ НАВЧАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШЛЯХИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Ванівська О. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов
Національний лісотехнічний університет України
вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-0750-3949
vanivskaoleksandra@gmail.com*

Малиновська О. Л.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Національний лісотехнічний університет України
вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, Україна
orcid.org/0000-0003-0258-1374
elena3006@gmail.com*

Масон С. Р.

*старший викладач кафедри іноземних мов
Національний лісотехнічний університет України
вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-0125-2790
s.mason2016@i.ua*

Преснер Р. Б.

*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов
Національний лісотехнічний університет України
вул. Генерала Чупринки, 103, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-7393-6745
presner@nltu.edu.ua*

Ключові слова: іноземні мови, дистанційне навчання (ДН), онлайн-навчання, формат навчання, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), канал інформаційного контенту.

Стрімкий розвиток глобальної мережі Інтернет та інформаційно-комунікаційних технологій характеризується появою великої кількості нових навчальних Інтернет-технологій, з'явилася можливість їх ефективного використання, що кардинально вплинуло на всю систему освіти, зачепивши її зміст, форми і методи навчання. Це, зі свого боку, призвело і до появи нових форматів навчання, серед яких формат дистанційного навчання залишається сьогодні, мабуть, найбільш розповсюдженим, затребуваним і повністю відповідає вимогам часу. Питання, що стосується підвищення ефективності іншомовної компетентності студентів, завжди було у центрі уваги викладачів іноземної мови і з кожним роком набуває дедалі більшого значення.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життя дало, відповідно, новий імпульс для навчальної діяльності і стало широко використовуватися в освіті, особливо активно це відбувається у процесі вивчення і викладання іноземних мов. Користування різними форматами навчальних Інтернет-технологій із використанням широкого спектру сучасних інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює дидактичні можливості для вивчення іноземних мов та є необхідною умовою для здобуття якісної іншомовної освіти.

Статтю присвячено використанню освітніх Інтернет-технологій у процесі вивчення іноземних мов та дослідженню основних форматів Інтернет-навчання. Сформульовано дефініції понять «Інтернет-навчання», «формат Інтернет-навчання». Розглянуто основні навчальні формати Інтернет-технологій для вивчення іноземних мов: дистанційне навчання, електронне навчання, мобільне навчання, змішане навчання, онлайн-навчання, мережеве навчання, кореспондентське навчання. Охарактеризовано канали передачі інформаційного контенту та названо основні шляхи їх реалізації. Зроблено спробу виділити спільні та відмінні риси найбільш поширених форматів навчальних Інтернет-технологій відповідно до каналу передачі інформаційного контенту та дидактичної мети Інтернет-навчання іноземним мовам, яка залежить від провідної ідеї змісту навчального матеріалу, методики подачі мультимедійного контенту та освітньої концепції окремо взятого Інтернет-ресурсу загалом. Доведено автономність навчального формату «дистанційне навчання» серед інших навчальних форматів Інтернет-технологій як сучасного, організованого, системно формалізованого та перспективного дидактичного процесу.

STUDYING FOREIGN LANGUAGES: BASIC LEARNING FORMATS OF INTERNET TECHNOLOGIES AND WAYS OF THEIR REALISATION

Vanivska O. M.

*Ph.D. of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Foreign Languages
Ukrainian National Forestry University of Ukraine
Henerala Chupryny str., 103, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0750-3949
vanivskaoleksandra@gmail.com*

Malynovska O. L.

*Ph.D. of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Ukrainian National Forestry University of Ukraine
Henerala Chupryny str., 103, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0258-1374
ellena3006@gmail.com*

Mason S. R.

*Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Ukrainian National Forestry University of Ukraine
Henerala Chupryny str., 103, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-0125-2790
s.mason2016@i.ua*

Presner R. B.

*Ph.D. of Pedagogical Sciences,
Associate Professor at the Department of Foreign Languages
Ukrainian National Forestry University of Ukraine
Henerala Chupryny str., 103, Lviv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7393-6745
presner@nltu.edu.ua*

Key words: *foreign languages, distance learning (DL), online learning, format of learning, information-and-communication technologies (ICT), information content channel.*

The rapid development of the global Internet and information-and-communication technologies is characterized by the emergence of a large number of new educational Internet technologies, it has become possible to use them effectively, which dramatically influences the entire education system, including its content, forms and teaching methods. This, in turn, has led to the emergence of new formats of learning, among which the format of distance learning remains today, perhaps, the most common, popular and fully complies with the requirements of the time.

The issue of improving the effectiveness of foreign language competence in students has always been the focus of attention of foreign language teachers and is gaining more and more importance every year. The introduction of information-and-communication technologies into all spheres of life has, accordingly, given a new impetus to educational activities and has become widely used in education, especially in the process of learning and teaching foreign languages. The use of various formats of educational Internet technologies and application of a wide range of modern information-and-communication technologies significantly expands didactic opportunities for learning foreign languages and is a prerequisite for acquiring high-quality foreign language knowledge.

The article is devoted to using educational Internet technologies in the process of learning foreign languages and studying basic formats of Internet learning. The article defines the concepts of “Internet-based learning” and “format of Internet-based learning”, discusses the basic educational formats of Internet technologies for learning foreign languages: distance learning, e-learning, mobile learning, blended learning, online learning, correspondence learning. The channels of information content transmission are described and the main ways of their implementation are identified. An attempt was made to highlight the common and distinctive features of the most widely used formats of educational Internet technologies in accordance with the channel for transmitting information content and the didactic goal of Internet-based learning foreign languages, which depends on the basic idea of the content of educational material, the methods for delivering multimedia content and the educational concept of a single Internet resource in general. The article demonstrates the autonomy of distance learning format among other learning formats of the Internet as a modern, organized, system-formalized and perspective didactic process.

Постановка проблеми. На сучасному етапі мовна культура в Україні розглядається як полікультурний та полілінгвальний простір, унаслідок чого значно зростає роль вивчення іноземних мов, яка зумовлена такими чинниками, як: реформування системи освіти в рамках її участі у Болонському процесі, що, відповідно, висуває нові вимоги до вивчення іноземних мов; інтенсивне використання інформаційно-комунікацій-

них технологій (ІКТ), які відкривають широкий доступ до нових інформаційних ресурсів іноземними мовами для подальшого їх використання у процесі загальноосвітнього та професійного навчання. Інтеграція ІКТ у навчальний процес дає змогу інтенсифікувати та оптимізувати процес вивчення іноземних мов, широко використовуючи такі засоби навчання, як медіаконтент, що значно урізноманітнює увесь навчальний про-

цес, робить його більш цікавим, привабливим та мотиваційним. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), що блискавично і невпинно розвиваються, каталізують усі без винятку процеси науково-технічного і суспільно-економічного розвитку країни, різьючи впливаючи на характер розвитку педагогічних систем і системи освіти (СО) у цілому [10, с. 1].

Сьогоднішній рівень університетської освіти вимагає впровадження нових методів та підходів до викладання іноземних мов, серед яких навчальні Інтернет-формати та мультимедійний контент посідають основне місце і є одними з ключових засобів ІКТ. Безпрецедентно швидкий розвиток комп'ютерних і мережевих технологій ще не дає викладачеві змоги повною мірою усвідомити, що комп'ютер є лише одним із компонентів у реалізації філософії нових інформаційних технологій, яка полягає у тому, що незабаром не залишиться сфер інтелектуальної діяльності, у яких не буде повною мірою використовуватися інструментарій інформаційних технологій. Особливо це стосується сфери освіти [6, с. 16–18].

В умовах зростаючої ролі іншомовної комунікації успішне володіння іноземними мовами дає змогу активно та впевнено орієнтуватися у всесвітньому освітньо-інформаційному просторі. Використання різних форматів навчальних Інтернет-технологій із застосуванням широкого спектру сучасних ІКТ значно розширює дидактичні можливості для вивчення іноземних мов та є необхідною умовою для здобуття якісної іншомовної освіти.

Статтю виконано у руслі досліджень основних проблем комп'ютерної лінгводидактики як однієї з галузей методики викладання іноземних мов. Вона тісно пов'язана з розвитком обчислювальної техніки, концепцією вивчення мови, дистанційним системним навчанням. Сучасні інформаційні технології надають багато можливостей для вивчення іноземних мов, і вже складно уявити навчальний процес без них. Метою цього напряму є вивчення методичних аспектів упровадження у процес навчання іноземних мов нових інформаційних технологій [9].

Мета статті – зробити спробу класифікувати найбільш поширені сьогодні у всесвітній мережі навчальні формати Інтернет-технологій щодо вивчення іноземних мов; описати наявні формати, відповідно до каналу передачі Інтернет-контенту та визначити шляхи його реалізації.

Виклад основного матеріалу. Бурхливий розвиток всесвітньої мережі Інтернет та розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) спричинили цілу низку освітніх можливостей для навчання, як повністю самостійного, так і в організованому регламентованому віртуальному навчаль-

ному середовищі (ВНС). У зв'язку із цим у мережі Інтернет з'явилося багато освітніх сайтів, які надають свої послуги щодо вивчення іноземних мов на платній чи безоплатній основі. Більшість ЗВО України створили також своє власне електронне інформаційно-освітнє середовище (ЕІОС), під яким розуміють інтегроване середовище інформаційно-освітніх ресурсів, програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, правил підтримки, адміністрування і використання цих ресурсів, що забезпечують шляхом єдиних технологічних засобів їхню інформаційну підтримку, організацію навчального процесу, наукові дослідження, професійне консультування слухачів ЗВО [1]. До ЕІОС вищого навчального закладу, як правило, належать такі електронні ресурси: сайт ЗВО і сайти його підрозділів, електронна бібліотека, сторінки ЗВО у соціальних мережах, освітні портали тощо.

Запровадження у ЗВО України дистанційної форми навчання зобов'язало адміністрацію вишів до створення власного віртуального навчального середовища (ВНС), або, як його ще називають, хмарно орієнтованого середовища, з укладанням електронних навчальних курсів (ЕНК) для обов'язкових та профільних навчальних дисциплін. Під ВНС розуміють мережевий комунікаційний простір, у якому забезпечуються організація освітнього процесу, його методична та інформаційна підтримка, документація, взаємодія між усіма суб'єктами освітнього процесу (студенти, викладачі, адміністративно-управлінський апарат) та управління ними [12, с. 10]. ВНС являє собою один зі складників усієї структури ЕІОС вищого навчального закладу і є єдиним засобом здійснення дистанційного навчання як організованого і цілеспрямованого процесу.

Викладання іноземної мови на базі електронних засобів навчання тісно пов'язане з вивченням властивостей нових форматів передачі інформації та їх методичної інтерпретації. Методика викладання мови, орієнтована на роботу в електронному форматі, не може не враховувати сутнісні характеристики вебсторінки як основної форми організації освітнього контенту. Поліфункціональність вебсторінки забезпечується її реалізацією в універсальному HTML-форматі, на основі якого побудована глобальна світова мережа [7]. Оскільки Інтернет-технології передбачають подачу інформаційного контенту в електронному форматі, то, на нашу думку, у цьому разі є сенс говорити про навчальні Інтернет-технології не як про окремі форми навчання, а як про окремі формати навчання. А отже, під форматом Інтернет-навчання ми розуміємо окрему парадигму навчальної діяльності, яка являє собою мережевий програмний продукт та характеризується чіт-

кою організацією побудови, стандартом подачі та стилем викладу різноманітного інформаційного контенту (статичного, динамічного, мультимедійного). Відповідно до цього, ми і розглядаємо найбільш поширені формати навчальних Інтернет-технологій [5, с. 17]. Дистанційне навчання (ДН) дуже часто ототожнюють з онлайн-навчанням, електронним навчанням, рідше – з Інтернет-навчанням, мережевим навчанням та кореспондентським навчанням. Інколи складається враження, що досить часто про ДН навіть спеціалісти говорять без необхідного розуміння того, що стоїть за цим поняттям [3]. З одного боку, перелічені нами формати належать до Інтернет-навчання, оскільки усі вони здійснюють свою реалізацію у Всесвітній мережі Інтернет, а тому передбачають віддаленість, тобто наявність дистанції між будь-якими суб'єктами і об'єктами освіти та її подолання за допомогою комп'ютерних телекомунікацій [13], а з іншого боку, це різні види навчання, оскільки представлені у різних форматах.

Е. Г. Азімов та А. М. Щукін вважають, що Інтернет-навчання – це навчання, відповідно до якого ті, що навчаються, пов'язані з джерелами інформації, з викладачем або один з одним через комп'ютерну мережу Інтернет [2, с. 86]. Ми не зовсім поділяємо цю думку, оскільки, на наш погляд, Інтернет-навчання як збірна назва усіх форм навчання, що відбуваються в сучасних сервісах мережі Інтернет, за своїм форматом може і не бути пов'язане з викладачем та іншими учасниками цього Інтернет-навчання, тобто може не передбачати інтерактивної взаємодії. Підтвердженням цього є численні різноманітні формати вивчення іноземних мов у режимі он-лайн, наприклад лексико-граматичні тести, мовні та мовленнєві тренажери з ключем для самоконтролю (чи без нього), із застосуванням ІКТ чи лише статичних текстових і графічних навчальних матеріалів: малюнків, схем, діаграм, 3D-фігур, граматичних таблиць тощо. З огляду на це, ми вважаємо, що до Інтернет-навчання можуть належати всі електронні формати навчання (навчальні сайти, онлайн-курси, масові відкриті онлайн-курси, аудіо- та відеокурси, семінари, аудіо- та відеоконференції, вебінари, автовебінари, тренінги, заняття в комунікаційній системі Skype, у додатках-месенджерах з функціями VoIP: Viber, Telegram тощо, заняття у різноманітних чатах, вебсторінки соціальних мереж, освітні вебпортали, окремі вебуроки, мобільне навчання, навчальні блоги, мультимедійні курси і т. п.), дидактична мета яких – подати, пояснити, розтлумачити на конкретних прикладах ті чи інші мовні явища.

Отже, Інтернет-навчання – це навчання, що здійснюється у глобальній мережі Інтернет, збірна назва всіх навчальних електронних ресур-

сів, дидактична мета яких залежить від провідної ідеї і змісту навчального матеріалу, його насиченості мультимедійним контентом, прагматичної установки та загальної концепції окремо взятого навчального Інтернет-ресурсу. Головний недолік електронних ресурсів полягає у тому, що більшість із них методично не структуровані і не націлені на очікуваний результат, а тому виконують здебільшого лише номінативно-інформативну функцію. Такий вид навчання немає нічого спільного з ДН, яке являє собою цілеспрямований та організований процес інтерактивної взаємодії тих, хто навчає, і тих, хто навчається, між собою та із засобами навчання, інваріантний до їхнього розташування у просторі та часі і який реалізується у специфічній дидактичній системі [4, с. 33] як окремий фундаментальний, методично структурований та формалізований формат навчання, що базується на основі програмного матеріалу з навчальної дисципліни, попередньо укладеного електронного навчального курсу (ЕНК) із цієї дисципліни та передбачає системно організовану сукупність засобів навчального медіаконтенту. ДН передбачає синхронний/асинхронний режим екстериторіального формату організації навчального процесу, учасниками якого є суб'єкт, який навчає, і об'єкт, який навчається, у ході якого суб'єктові навчання (викладачеві) належить настановча і водночас підпорядкована роль щодо навчання об'єкта (студента) [11, с. 187]. Студент стає головною дійовою особою, він отримує можливість активно брати участь у процесі отримання знань, а викладач є координатором, що визначає напрям, організацію і стимулювання навчального процесу.

Поява та розвиток Інтернет-технологій призвели до стрімкого росту обсягів інформації і знань. Інтернет має величезну кількість освітніх ресурсів, які постійно поповнюються та оновлюються, тоді як традиційні підручники швидко застарівають. Необхідним є створення нових навчальних курсів, які повинні бути мультимедійними, актуальними, що мотивують студента, гнучкими (налаштованими під рівень і потреби слухача), інтегрованими, постійно оновленими [8, с. 77, 103]. Щодо ВНС, то викладач у ньому такий самий «інструмент», як і укладений ним електронний навчальний курс (ЕНК), його роль є підпорядкованою відносно ВНС і ЕНК у цілому та відносно суб'єктів навчального процесу зокрема. ДН обов'язково реалізується у конкретному модульному об'єктно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі, найбільш популярним серед яких сьогодні є платформа Moodle. Домінуючою компонентою ДН є укладання ЕНК із використанням широкого спектру ІКТ.

Беручи до уваги той факт, що елементи ДН можуть досить ефективно використовуватися

також і в процесі традиційного стаціонарного/заочного та інших форм навчання, такий формат Інтернет-навчання отримав назву *blended learning* (змішане навчання) – *B-learning*. Навчання, яке передбачає використання мобільних пристроїв, прийнято називати *mobile learning* (*M-learning*), навчання, що відбувається за допомогою електронної пошти – кореспондентське навчання (*Correspondence Learning*); навчання, що реалізується шляхом використання освітніх ресурсів декількох ВНЗ, – мережеве навчання (*Network Learning*). Слід зазначити, що у своєму первозданному вигляді кореспондентське навчання зараз практично вже не використовується і успішно інтегрувалося в інші навчальні формати.

Таким чином, у поняття навчальних Інтернет-технологій входять різні формати з тими чи іншими характеристиками каналу подачі контенту та способів його відтворення. Отже, основними форматами Інтернет-навчання є: дистанційне навчання – *D-learning*; електронне навчання – *E-learning*; мобільне навчання – *M-learning*; змішане навчання – *B-learning*; онлайн-навчання – *Online Learning*; мережеве навчання – *Network Learning*; кореспондентське навчання – *Correspondence Learning*.

Нижченаведена таблиця ілюструє, як окремо взятий формат Інтернет навчання співвідноситься з тим чи іншим каналом інформаційного контенту, де саме цей канал знаходить своє відображення і в яких режимах реалізується.

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Проведений аналіз дає змогу дійти таких ключових висновків: 1. Серед усіх вищеназваних форматів Інтернет-навчання є багато спільних рис. Так, наприклад можуть повторюватися канали передачі інформаційного контенту чи спосіб його відтворення; може повторюватися й інформаційний контент, як текстовий статичний контент, так і динамічний мультимедійний контент (аудіо- та відеоконтент, у т. ч. музичний контент, графіка, анімація, навчальні 3D-моделі, рольові ігри тощо). Той чи інший контент може відігравати як домінуючу роль, так і тісно переплітатися з іншим видом/видами контенту. Кожний із них має свої переваги у плані впливу на реципієнта. Усі вони використовуються в окремих комбінаціях залежно від дидактичної мети того

чи іншого формату навчання. 2. Серед спільних ознак, якими володіють досліджені нами формати Інтернет-навчання, слід назвати: використання ІКТ, самостійну роботу учасників навчального процесу, екстериторіальність їхньої навчальної діяльності та відсутність навчання у режимі оффлайн. 3. Серед відмінних рис слід назвати інтерактивність навчання, яка суттєво (організовано та цілеспрямовано) притаманна лише для ДН та оцінювання знань студентів викладачем із подальшим виставленням балів (успішність та результативність навчального процесу). 4. Формат ДН посідає своє автономне місце у ланці всіх інших навчальних форматів Інтернет-технологій як повноцінний, організований, фундаментальний, системно-формалізований, інтерактивний, сучасний та перспективний дидактичний процес.

Таким чином, досліджені нами формати Інтернет-навчання так чи інакше доволі рідко виступають у так званому «чистому виді», оскільки різні канали передачі інформаційного контенту та шляхи його реалізації часто-густо пов'язані між собою. Використання мультимедійного контенту, різноманітна комбінаторика його видів та підвидів дають змогу більш змістовно і насичено передавати інформацію, покращити її сприйняття, підвищують зацікавленість та мотивацію до вивчення іноземних мов, дають можливість уникнути психологічного бар'єру в процесі оволодіння іноземним матеріалом, урізноманітнюють увесь процес навчання загалом та створюють передумови для вивчення іноземних мов із великим інтересом і захопленням. Перспективними, на нашу думку, є дослідження, що зорієнтовані на визначення показників сформованості в учасників навчального процесу комунікативної компетентності й оволодіння нею у цілому, тобто оволодіння комунікативними стратегіями і тактиками у ході здійснення іноземною комунікації для досягнення запланованої комунікативної мети. Уважаємо, що у даному руслі досліджень цікавими могли би бути також дослідження певних рівнів сформованості комунікативної компетентності у студентів шляхом вивчення іноземної мови, використовуючи той чи інший навчальний Інтернет-формат, беручи до уваги при цьому засоби синхронної і/або асинхронної навчальної комунікації.

Таблиця

Основні формати Інтернет-навчання

Формат Інтернет-навчання	Канали інформаційного контенту	Основні шляхи реалізації
D-learning	Електронний навчальний курс із використанням ІКТ	Віртуальне навчальне середовище ВНЗ. Відповідне програмне забезпечення ДН (модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище). Програмно-методичне забезпечення. Наявність навчальних модулів із подальшим виставленням балів та рейтингу. Синхронність/ асинхронність навчання
E-learning	Електронні підручники, посібники, словники. Навчальні кейс-комплекси. Навчальні подкасти. Мультимедійний контент	Навчальні Інтернет-ресурси. Відеолекції. Комп'ютерні телеконференції. Аудіо- та відеоконференції (вебінари, автовебінари). MigoPolis Virtual Room. Синхронність/асинхронність навчання
M-learning	Електронні підручники, посібники, словники. Мобільні мультимедійні навчальні комплекси. Мобільні вебблоги. Кейс-комплекси	Портативні мобільні пристрої (нетбук, планшет, смартфон, айфон). Skype, Viber, Telegram, ICQ, Windows Live Messenger, Google Talk тощо. Синхронність/асинхронність навчання
B-learning	Електронний навчальний курс із використанням ІКТ. Електронні підручники, посібники, словники. Навчальні кейс-комплекси та квест-завдання	Віртуальне навчальне середовище (ВНС). Інтернет-навчальні ресурси. Навчальна аудиторія з комп'ютерним класом. Синхронність/асинхронність навчання
Online Learning	Онлайн-завдання, онлайн-тести. Навчальні кейс-комплекси та квест-завдання. Скрайбінг, у т. ч. скрайб-презентації	Навчальні Інтернет-ресурси. Відеолекції. Аудіо- та відеоонлайн-курси. Навчальні сайти, онлайн-курси, масові відкриті онлайн-курси. вебінари, автовебінари, тренінги, мовні/мовленнєві тренажери. Skype, Viber, Telegram, соцмережі, вебблоги. Навчально-ігрове програмне забезпечення (навчальні ігри, максимально наближені до реальної повсякденної комунікації), 3D-навчальні ігри. Мультимедійні трансформації. Синхронність/асинхронність навчання
Network Learning	Електронні навчальні курси з використанням ІКТ. Мультимедійний контент	Віртуальне навчальне середовище та інші навчальні ресурси двох чи більше ВНЗ. Синхронність/ асинхронність навчання
Correspondence Learning	Електронні підручники, посібники, словники. Мультимедійний контент	Електронна пошта, email-завдання, заняття в чатах, на форумах тощо. Синхронність/асинхронність навчання

ЛІТЕРАТУРА

1. Абросимов А. Г. Развитие информационно-образовательной среды высшего учебного заведения на основе информационных и телекоммуникационных технологий. URL: <http://www.dslib.net/teoriavospitania/razvitie-informacionno-obrazovatelnoj-sredy-vysshego-uchebnogo-zavedeniya-na-osnove.html#1035811> (дата обращения: 11.01.2022).
2. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва : ИКАР, 2009. 448 с.
3. Андреев А. А. К вопросу об определении понятия «дистанционное обучение». URL: http://v-school.narod.ru/E-LEARN/RAB-MAT/andreev-pon_do.htm (дата обращения: 11.01.2022).
4. Андреев А. А., Солдаткин В. И. Дистанционное обучение: сущность, технология, организация. Москва : МЭСИ, 1999. 196 с.
5. Ванівська О. М., Малиновська О. Л., Преснер Р. Б. Формат дистанційного навчання в системі навчальних Інтернет-технологій. *Альянс наук: вчений вченому* : зб. тез доп. матеріалів XII міжнар. наук.-практ. конф., м. Дніпро, 26–27 лютого 2018 р. Дніпро, 2018. С. 16–20.
6. Гарцов А. Д. Информационно-коммуникационные технологии как способ оптимизации подготовки специалиста в сфере профессионально-делового общения. Москва : РУДН, 2008. 127 с.

7. Гарцов А. Д. Электронные дисциплины в языковой подготовке специалистов как реалии педагогики XXI века. *Современные образовательные технологии и их использование в системе гуманитарной подготовки инженеров*. URL: <http://www.psihdocs.ru/sbornik-vklyuchaet-dokladi-tezisi-soobsheniya-sdelannie-uchast-v2.html?page=36> (дата обращения: 05.01.2022).
8. Герасименко Т. Л., Грубин И. В., Гулая Т. М. Лингводидактический аспект обучения иностранным языкам с применением современных Интернет-технологий : коллективная монография. Москва : МЭСИ, 2013. 194 с.
9. Козуб М. В. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні іноземних мов. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2011. № 32/33. С. 110–117.
10. Кремень В. Г., Биков В. Ю. Інноваційні завдання сучасного етапу інформатизації освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2014. № 37. С. 3–15.
11. Малиновська О. Л., Масон С. Р., Чаплик О. А. Деякі історичні та теоретичні аспекти дистанційного навчання. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2017. № 27 (4). С. 186–188.
12. Тумалаева Е. А. Виртуальная составляющая информационно-образовательной среды вуза как условие подготовки учителя. *Uniwersytet Zielonogórski: Relacje. Studia z nauk społecznych*. 2016. № 1. С. 9–24.
13. Хуторской А. В. Типы дистанционного обучения. *Эйдос*. URL: <http://eidos.ru/journal/1999/1208-01.htm> (дата обращения: 15.10.2019).

REFERENCES

1. Abrosimov, A. G. (2005) *Razvitie informatsionno-obrazovatel'noy sredy vysshego uchebnogo zavedeniya na osnove informatsionnykh i telekommunikatsionnykh tekhnologiy* [Development of the information and educational environment of a higher educational institution based on information and telecommunication technologies]. Retrieved from: <http://www.dslib.net/teoria-vospitania/razvitie-informacionno-obrazovatelnoj-sredy-vysshego-uchebnogo-zavedeniya-na-osnove.html#1035811> (accessed 11 January 2022).
2. Azimov, E. G., Shchukin, A. N. (2009) *Novyy slovar' metodicheskikh terminov i ponyatiy (teoriya i praktika obucheniya yazykam)*. [A new dictionary of methodological terms and concepts (theory and practice of teaching languages)]. Moscow : IKAR (in Russian).
3. Andreev, A. A. (1997) K voprosu ob opredelenii ponyatiya “distantionnoe obuchenie” [To the question of the definition of “distance learning”]. Retrieved from: http://v-school.narod.ru/E-LEARN/RAB-MAT/andreev-pon_do.htm (accessed 29 January 2022).
4. Andreev, A. A., Soldatkin, V. I. (1999) *Distantionnoe obuchenie: sushchnost', tekhnologiya, organizatsiya*. [Distance learning: essence, technology, organization]. Moscow : MESI (in Russian).
5. Vanivska, O. M., Malynovska, O. L., Presner, R. B. (2018) *Format dystantsiinoho navchannia v systemi navchalnykh Internet-tekhnologii* [Format of distance learning in the system of educational Internet technologies]. Proceedings of the *Al'yans nauk: vchenyy vchenomu : materialy XII mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Ukraine, Dnipro, 26–27 February, 2018)*. Dnipro : Bila K. O., pp. 16–20.
6. Gartsov, A. D. (2008) *Informatsionno-kommunikatsionnye tekhnologii kak sposob optimizatsii podgotovki spetsialista v sfere professional'no-delovogo obshcheniya* [Information and communication technologies as a way to optimize the training of a specialist in the field of professional and business communication]. Moscow : RUDN (in Russian).
7. Gartsov, A. D. (2010) *Elektronnye distsipliny v yazykovoy podgotovke spetsialis-tov kak realii pedagogiki XXI veka. Sovremennye obrazovatel'nye tekhnologii i ikh ispol'zovanie v sisteme gumanitarnoy podgotovki inzhenerov* [Electronic disciplines in the language training of specialists as the realities of pedagogy of the 21st century. Modern educational technologies and their use in the system of humanitarian training of engineers]. Retrieved from: <http://www.psihdocs.ru/sbornik-vklyuchaet-dokladi-tezisi-soobsheniya-sdelannie-uchast-v2.html?page=36> (accessed 5 January 2022).
8. Gerasimenko, T. L., Grubin, I. V., Gulaya, T. M. (2013) *Lingvodidakticheskiy aspekt obucheniya inostrannym yazykam s primeneniem sovremennykh internet tekhnologiy : kolektivna monografiya*. [Linguodidactic aspect of teaching foreign languages using modern Internet technologies]. Moscow : MESI, 2013 (in Russian).
9. Kozub, M. V. (2011) *Komp'yuterna linghvodydaktyka u vykladanni inozemnykh mov* [Computer linguistics in foreign languages teaching]. *Problemy inzhenerno-pedagogichnoyi osvity*. no. 32/33, pp. 110–117.
10. Kremen, V. H., Bykov, V. Yu. (2014) *Innovatsiini zavdannia suchasnogo etapu informatyzatsii osvity* [Innovative tasks of the modern stage of informatization of education]. *Suchasni informatsiini tekhnologii*

ta innovatsiini metodyky u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy. Kyiv-Vinnytsia : Planer. no. 37, pp. 3–15.

11. Malynovska, O. L., Mason, S. R., Chaplyk, O. A. (2017) *Deiaki istorychni ta teoretychni aspekty dystantsiinoho navchannia* [Some historical and theoretical aspects of distance learning]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. Vol. 4, no. 27, pp. 186–188.
12. Tumalaeva, E. A. (2016) *Virtual'naya sostavlyayushchaya informatsionno-obrazovatel'noy sredy vuza kak uslovie podgotovki uchitelya* [The virtual component of the educational information environment of a university as a condition for teacher's training]. *Uniwersytet Zielonogórski: Relacje. Studia z nauk społecznych*. no. 1, pp. 9–24.
13. Khutorskoy, A. V. (1999) *Tipy distantsionnogo obucheniya*. *Internet-zhurnal "Eydos"* (electronic journal). Retrieved from: <http://eidoss.ru/journal/1999/1208-01.htm> (accessed 15 October 2019).